

αἰκιῶν φερουσῶν λαμπρὸν καὶ κανονικὸν ἀρχιτεκτονικὸν ῥυθμὸν. Ἀνήγειραν ἐκκλησίας, κατεσκεύασαν λιμένα, ἐν ᾧ προφυλάττονται πλοῖα μεγάλης χωρητικότητος, διατηροῦσι δύο ἱατροὺς ἐν Εὐρώπῃ ἐκπαιδευθέντας δι' ἀδρότάτων μισθῶν, δύο φαρμακεία παρ' ὧν δωρεὰν λαμβάνουσι τὰ φάρμακα οἱ κάτοικοι, συντηροῦσι τέσσαρα δημοτικὰ σχολεῖα, δύο σχολαρχεῖα κατὰ τὸ πανταχοῦ ἐπικρατοῦν σύστημα, πρὸς δὲ καὶ ἐν παρθεναγωγεῖον, ἐν ᾧ τὰ κοράσια λαμβάνουσι ἀνάπτυξιν οὐ τὴν τυχοῦσαν, καὶ ἐκδιδάσκονται τὰ ἔργα τῆς ἐργώδους Ἀθηνᾶς. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ συνέδεσαν τὴν πόλιν μετὰ τοῦ λιμένου πλέον τοῦ ἡμίσεως τῆς ὥρας ἀπέχουσαν διὰ λαμπρᾶς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, ἐπὶ τούτῳ προσκαλέσαντες μηχανικὸν ἐπιστήμονα ἐκ Σύρας.

Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἔποψιν ἐμπορικὴν καὶ ναυτιλιακὴν ἡ πρόοδος τῶν Καλυμνίων εἶναι ἀξιοθαύμαστος. Κατὰ τὸ 1840, πέντε ἔτη δηλ. μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ νέου διοικητικοῦ συστήματος, ὁ ἀριθμὸς τῶν σπογγαλιευτικῶν πλοίων ἀνῆρχετο κατὰ τὸν περιγητὴν Ῥὸς καὶ Ῥαγκαβῆν εἰς 130—140. Ἐκτοτε ἀπαλλαγέντες τῶν δυσβαστάκτων φόρων, καὶ ὑπὸ τῶν πειρατῶν οὐδόλως ἐνοχλούμενοι, οἱ Καλύμνιοι ἠύξησαν τὸ ναυτικὸν αὐτῶν εἰς 300 περίπου πλοίαρια ἐπιτοπίως ἐν μέρει κατασκευασθέντα, καὶ εἴκοσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον μεγάλης χωρητικότητος ὑπὸ ἰθαγενῶν πλοιάρχων κυβερνώμενα. Οἱ Καλύμνιοι ἐτρέπησαν, ὡς γνωστὸν, ἀπὸ ἱκανῶν ἤδη ἔτων ἐπὶ τὴν ἄγρην τῶν σπόγγων· τολμηροὶ ναυτίλοι περιπλέουσι τὰ ἀπώτατα τῆς Ἀφρικῆς παράλια, Συρίας, Μ. Ἀσίας καὶ Ἑλλάδος καθ' ἅπαν τὸ θέρος· δύναι δὲ περιφθμοὶ, ὡς τὸ πάλαι οἱ Δῆλιοι, κατέρχονται μέχρι τῶν βαθυτάτων ἐδρῶν τῆς θαλάσσης, ἐκρίζουντες ἐπιτηδεῖως τοὺς σπόγγους, τὸ σύνθημα ἐμπόρευμα αὐτῶν. Κατὰ τὸ μακρὸν τῆς σπογγαλιείας διάστημα, αἱ γυναῖκες μένουσι ἐν τῷ τόπῳ ὑπὸ τὴν φρούρησιν τῶν γερόντων, διευθύνουσαι λίαν συνετῶς καὶ ἐπιτηδεῖως τὰ τοῦ οἴκου, ὡς ἐξασκούμεναι εἰς τοῦτο ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, μέχρις οὐ ἐπανακάμψωσιν εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν οἱ σύζυγοι ἀπὸ τοῦ μακροῦ καὶ ἐπικινδύνου ταξειδίου. Τὸ προῖον τοῦ σπόγγου μεταφέρουσι ἔμποροι ἐγχώριοι εἰς οὓς ἀνήκουσι καὶ τὰ πλοίαρια, εἰς τὰς ἀγοράς τῆς Τεργέστης, Μασσαλίας, Παρισίων καὶ Λονδίνου, μεταλλάσσοντες αὐτὸ εἰς διαφόρου εἶδους ἐμπορεύματα, ὧν ἡ κατανάλωσις γίνεται ἐν τῇ νήσῳ καὶ ταῖς παρκειμέναις χώραις, καὶ ἰδίως ἐν Ἀνατολῇ μεθ' ἧς εὐρίσκονται εἰς μεγάλην ἐμπορικὴν συνάφειαν.

Τοιαῦτα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀγαθῆς καὶ συνετῆς χρήσεως τῶν προνομίων, ἅτινα ὁ Σουλτάν Μαχμούτης ἐχορήγησεν εἰς τὴν Κάλυμνον καὶ τὰς λοιπὰς Σποράδας, ἐπιθυμῶν νὰ διορθώσῃ τὴν ξηρὰν καὶ ἄγο-

νον φύσιν τῆς χώρας τῶν. Ἐν βραχεὶ χρόνῳ ἠδυνήθη νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς κατατροχούσης αὐτὴν ἐνδείας καὶ ἐλεεινότητος, τείνει δὲ ἀκαταπαύστως νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἀκμὴν καὶ εὐδαιμονίαν· πλὴν δυστυχῶς αἱ τελευταῖαι ἐκ τῆς νήσου εἰδήσεις εἰσὶν λίαν δυσάρεστοι.

Πρό τινων ἡμερῶν στολίσκος ὀθωμανικὸς εἰσέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου, ὁ δὲ διοικῶν τὸν στολίσκον τοῦτον Ἐξ. Ἀχμέτ πασσᾶς καταλαβὼν τὴν παραλίαν διὰ πεντακοσίων στρατιωτῶν, κατὰ τὰς ἐκεῖθεν πληροφορίας, προτίθεται νὰ καταργήσῃ τὰ μέχρι τοῦδε ἐπικρατοῦντα προνόμια ἐγκαθιδρύων νέον διοικητικὸν σύστημα. Καθ' ἃ δὲ ἐπιστέλλουσι ἡμῖν ἐκεῖθεν, αἱ ἀρχαὶ τῆς νήσου ἠρνήθησαν νὰ παραδεχθῶσι τὰς προτάσεις τῆς Α. Ἐξ. περὶ καταργήσεως τῶν προνομίων τῶν. Τὰ προνόμια ταῦτα ἐδόθησαν, ὡς εἶπον, εἰς τοὺς δυστυχεῖς νησιώτας ὑπὸ τοῦ Σουλτάν Μαχμούτη, ἀνεγνωρίσθησαν δὲ καὶ κατεκυρώθησαν ὑπὸ τοῦ αἰδίδμου Σουλτάν Μετζιτ διὰ τοῦ Χάτι-Χουμαγιῶν, καὶ ὑπὸ τοῦ νῦν εὐκλεῶς βασιλεύοντος Σουλτάν Ἀζίζ. Ἐν μεγίστῃ ἀπορίᾳ καὶ λύπῃ εὐρισκόμεθα ἀναλογιζόμενοι ὅτι πρόκειται νῦν νὰ καταργηθῶσι προνόμια, χορηγηθέντα μὲν τῇ πατρικῇ μερίμνῃ καὶ τῇ ἀγάπῃ τριῶν μεγαθύμων Σουλτάνων, ἕνεκα τοῦ βραχώδους τῶν νήσων, κατακυρωθέντα δὲ διὰ πολυετίας καὶ ἐπισήμων ὑψηλῶν διαταγμάτων.»

(Νεολόγος.)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ « ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ »

Πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἐλάχιστος ἀριθμὸς νεανίσκων, ἐπιθυμοῦντες ν' ἀποφύγῃσι τὴν κακοσκολίαν καὶ τὴν κοινὴν παρ' ἡμῖν πολιτικὴν ἀργολογίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἐπὶ τὴν ἠθικὴν ἰδίως ἀγωγὴν ἐπιρροή εἶναι ὅσον δὲν φανταζόμεθα ὀλεθρία, συνέστησαν μικρὸν σύλλογον, οὗ τινος τὰ μέλη συνεργόμενα ἐν παραβύστῳ κατὰ τὰς ἑορτὰς συνδιελέγοντο ἢ καὶ ἀνεγίνωσκον ἰσχνὰ τινὰ ἱστορικὰ καὶ φιλολογικὰ προγυμνάσματα. Καὶ ἐπειδὴ οὔτε ἐφήβου ἡλικίαν εἶχον, οὔτε τὴν ἀτέλειαν τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως ἠγνόουν, ἐφρόντιζον νὰ συνεδριάξωσιν ὅλως ἄγνωστοι· εἰ δὲ τις μαθῶν τὴν ὑπαρξιν τοῦ παιδικοῦ συλλόγου ἔλεγέ τι εὐμενές, τὰ παρόντα μέλη ἠρρυθρίων ἐκ δειλίας ἢ καὶ ἔσπευδον ν' ἀπαντήσωσιν ὅτι παιδιᾶς χάριν ἐγένετο ὅ,τι ἐγένετο. Ἀλλ' ὁ χρόνος παρήρχετο· οἱ νεανίσκοι προέκοπτον τῇ ἡλικίᾳ, μετ' αὐτῶν δὲ προέκοπτε καὶ ὁ σύλλογος· οἱ ἐταῖροι ἐδιπλασιάσθησαν, τὰ ἀθύρ-

ματὰ προεβιάσθησαν εἰς γυμνάσματα, κατεβλήθησαν τὰ θεμέλια βιβλιοθήκης, καὶ τῆ συνδρομῇ τῶν μελῶν ἠγοράσθησαν περιοδικὰ συγγράμματα, ἡμέτερά τε καὶ ξένα, ἅτινα ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν ἀναγνωστηρίου. Ἐπὶ τέλος οἱ ἔφηβοι γενόμενοι θαρραλέωτεροι μετεκομίσθησαν εἰς αἰθουσὴν ἐπίτηδες ἐνοικιασθεῖσαν, καὶ ἀνεκήρυξαν τὴν ἰδρυσιν τοῦ *Παργασσοῦ*· καλὸν δὲ νομίσαντες καὶ νὰ περιβάλλωσιν αὐτὸν διὰ τινος ἀρχαιοτέρου ἀξιώματος, προσέλαβον τιμῆς ἕνεκα καὶ τινὰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γνωστῶν λογίων. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐπλάτυνθη καὶ τῶν γνώσεων αὐτῶν ὁ κύκλος, προσέθεντο εἰς τὰ ἀναγνώσματα καὶ τὴν συζήτησιν.

Ἴδου πῶς ἐξ εὐτελοῦς μὲν ἀφετηρίας ὀρμηθέντες, πολλὴν ὁμῶς ἔχοντες τὴν καρτερίαν καὶ, χρῆμα σπικνωτάτον ἐν Ἑλλάδι, πλείονα τὴν ὁμόνοιαν, ὀργῶσι σήμερον πρὸς γενναϊότερα καὶ σπουδαιότερα.

Εἰς τινὰ τῶν συζητήσεων παρεστάθημεν καὶ ἡμεῖς ἐσχάτως· προέκειτο δὲ θέμα οὐχὶ φιλολογικὸν ἢ ἱστορικὸν ἢ ἐπιστημονικόν, ἀλλὰ πολιτικόν· «Τίνα τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτου.» Ἴσως ζητήματα δίδοντα νόξιν εἰς πολιτικὴν πάλην εἰσὶ παράκαιρα ἐν ἐφηβείῳ· διότι ἡ πολιτικὴ οὐσα ἡ ἐπιστήμη τῶν ἐπιστημῶν, εἶναι καὶ τὸ τελευταῖον πόρισμα, τὸ διαυγέστερον ἀποστάλαγμα, ἢ λεπτοτέρα ἄχνη τῆς θεωρίας καὶ τῆς πείρας. Ἐπικυροῖ δὲ τὸν λόγον μου αὐτοῦς ὁ τοῦ Σωκράτους διάλογος, τὸν ὁποῖον εἰς τῶν λαλησάντων δις καὶ τρίς ἐπεκαλέσθη. Πολλὰ πρέπει νὰ διδαχθῆ, πολλὰ νὰ μάθῃ, πολλὰ νὰ πάθῃ καὶ κατὰ πολλὰ νὰ τριβῆ ὁ ἀξίων ν' ἀποφθέγγεται περὶ πολιτείας. Καὶ δὲν ἀρνούμεθα μὲν ὅτι πάντες σήμερον ἀμετραλογοῦμεν περὶ τῶν κατ' αὐτὴν, ἀλλὰ δι' αὐτὸ δὴ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰ ἡμέτερα τὸ τοῦ Χείλωνος ἀποφνημαμένου, «τὴν μάλιστα νόμων ἥκιστα δὲ ῥητόρων ἀκούουσιν πολιτείαν ἀρίστην εἶναι.» Καὶ μὴ δὲν ἐδικαίωσαν δυστυχῶς αἱ Ἀθηναῖοι τοῦ Λακεδαιμονίου σοφοῦ τὸ ἀπόφθεγμα; τί ἄλλο ἀπώλεσε τὴν ἐνδοξὸν ἐκείνην δημοκρατίαν ἢ οἱ ῥήτορες καὶ οἱ σοφισταί;

Προτιμότερα λοιπὸν καθ' ἡμᾶς τὰ ἀμέτοχα πολιτικῆς γυμνάσματα, ὡς φέρ' εἰπεῖν τὸ τοῦ Κ. Κ. Π. Λάμπρου, τὸ ἀφηγηθὲν τὸν βίον καὶ ἀναλύσαν τὰ ποιητικὰ ἔργα τοῦ ἀειμνήστου Ζαλοκώστα, ὅπερ ἀνέγνωμεν εὐχαρίστως ἐκδοθὲν καὶ διὰ τοῦ τύπου εἰς φῶς.

Πέντε ἢ ἐξ ἐλάλησαν ἐπὶ τοῦ θέματος, γεγραμμένας ἔχοντες οἱ πλείους τὰς ἀγορεύσεις, εἰ καὶ τινες ἀνήγγειλαν προλογίσαντες ἐαυτοὺς ἀπαρρασκεύους. Καὶ οἱ μὲν ἔθιζαν αὐτὸ ἐγγύτερον, οἱ δὲ περιεπλανήθησαν εἰς μακρὰς ἀποδημίας, διαφωνοῦντες μὲν ἐπὶ τὸ φιλοτιμότερον πρὸς ἀλλήλους, ὁμοιοῦντες ὁμῶς ἀνεξαιρέτως εἰς ἐν, εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἐνθουσια-

σμόν. Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι ὁ ἑταῖρος ἐκεῖνος τοῦ *Παργασσοῦ*, ὁ διὰ μακρῶν ἀποφανθεὶς ὅτι ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωσ εἶναι καθήκον, θὰ ἔδιδεν ὀρθότερον ὄρισμόν ἂν ἔλεγεν αὐτὸν αἰσθημα, καὶ αἰσθημα συμφυὲς τῷ ἀνθρώπῳ, ἀναφλέγον τὴν καρδίαν πολὺ πρὶν ἢ διδαχθῆ ὁ νοῦς τί ἐστὶ καθήκον. Τὸ βρέφος τὸ ἐναγκαλιζόμενον περιπαθῶς τὴν μητέρα αὐτοῦ, δὲν ἔχει βεβαίως τὴν συνείδησιν τοῦ καθήκοντος.

Οἱ ἀγορεύσαντες ἀνῆκον, ὡς ἐκ τῶν λεχθέντων, εἰς διαφόρους σχολάς· οἱ μὲν ἦσαν δημοκράται, οἱ δὲ *libres penseurs* ἢ ὀρθολογισταί, ὡς τινες εἶπον ἐν μεταφράσει, ἕτεροι μεταστατικοί, παραδόξως δὲ καὶ τις συντηρητικὸς.

Ὁ ὀπαδὸς τῆς δημοκρατικῆς ὑπεστήριξε κατ' ἐξαιρέτην τὴν δόξαν αὐτοῦ διὰ τοῦ παραδείγματος τῆς ἀρκτώας Ἀμερικῆς, ἧς τινος, εἶπε, τὸ πολίτευμα ἐθριάμβευσε κατὰ τὸν πρόσφατον περὶ δουλείας ἀγῶνα. Καὶ ἀρμόδιον μὲν τὸ παράδειγμα· ἂν ὁμῶς ἀπὸ τῆς ἀρκτώας συγκατένευε νὰ μεταβῆ ἐπὶ βραχύτατον μόνον χρόνον εἰς τὴν ἀπέναντι παραλίαν, εἰς τὴν μεσημβρινὴν λέγομεν Ἀμερικὴν, ἂν ἔρριπτε· ἔστω καὶ ταχύτατον βλέμμα εἰς τὰ ἀπὸ πολλοῦ δραματιζόμενα ἐν τῇ δημοκρατουμένῃ Μεξικῇ, καὶ τῇ δημοκρατουμένῃ Βολιβίᾳ, καὶ τῇ δημοκρατουμένῃ Ἀργεντινῇ, καὶ τῇ δημοκρατουμένῃ Περουβίᾳ, καὶ ἐν ἄλλαις παρακειμέναις οὐκ εὐαρίθμοις δημοκρατίαις, πολὺ φοβούμεθα μὴ ἠναγκάζετο ν' ἀναφωνήσῃ μετὰ τοῦ νομοθέτου τῆς Σπάρτης, ἀποκριθέντος πρὸς τὸν ἀξιούντα ποιεῖν δημοκρατίαν ἐν τῇ πόλει· «Σὺ γὰρ πρῶτος ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ποίησον δημοκρατίαν.»

Ὁ δὲ ὀρθολογιστὴς ἰδογμάτις μεταξὺ ἄλλων ὅτι ὁ τῆρὼν τοὺς νόμους τῆς πολιτείας, καὶ ἂν παραβαίῃ τοὺς ὀρθοσκευτικούς, οὐδὲν ἦττον λογιζέται χρηστὸς πολίτης ἐκπληρῶν τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον. Ἐκ τῶν ὀλίγων ὁμῶς ὅσα ἐρρήθησαν μετ' αὐτὸν καὶ ἐκ τῆς γενικῆς φυσιογνωμίας τῆς συνειδήσεως ἐφάνη ὅτι τοῦ δόγματος τούτου μόνος ἰσροφάντης ἦτο ὁ ῥήτωρ. Καὶ δὲν εἶχεν ἄδικον ἢ συνειδήσεως, διότι τί ἐστὶ πατρίς καὶ τί ὀρθοσκεία, ἡγουν τίνα τὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν συγκροτεῖται ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος, καὶ τίνες οἱ θεσμοὶ τῆς ὀρθοσκείας τῶν ὁποίων τὴν τήρησιν εἶπεν ἐκεῖνος περιττήν;

Καὶ πρῶτον τί ἐστὶ πατρίς; εἶναι τάχα τὸ χῶμα, οἱ λίθοι, τὰ δένδρα, οἱ ἀγροὶ, τὰ ὕδατα, τὰ τετράποδα, τὰ πτηνά; Ἐὰν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα συνιστῶσι τὴν λεγομένην πατρίδα, τότε μωρὸς τῆ ἀληθείας ὁ μὴ ἀπαρνούμενος τὴν γῆν ἐν ἣ ἐγεννήθη καὶ ἐτράφη ἵνα ζητήσῃ ἄλλην, λιπαρώτερον ἔχουσαν χῶμα, πολυτιμότερους λίθους, εὐθαλέστερα δένδρα, εὐφορωτέρους ἀγροὺς, ἀφθονώτερα ὕδατα, εὐγενέστερα τετράποδα καὶ χαριέστερα πτηνά· τότε

«πατρίς γάρ ἐστι πᾶσ', ἢν' ἄν πράττη τις εὖ.»
 Ἡ πατρίς ὅμως δὲν συγκροτεῖται «ἐκ δρυὸς ἢ ἐκ πέτρας,» ὡς ἔλεγέ ποτε ὁ ὕπατος τῶν πάλαι φιλοσόφων, ἀλλὰ ἐξ ἠθῶν, καὶ ἐθίμων, καὶ σχέσεων, καὶ παραδόσεων, καὶ θρησκείας, καὶ γλώσσης. Ἴδου ἡ πατρίς. Πῶς ἄρα θὰ ἐνομάσωμεν χρηστὸν πολίτην ἐκπληροῦντα τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθῆκον, τὸν ἀσεβοῦντα πρὸς τὸ κυριώτατον τῶν στοιχείων τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν πατρίδα αὐτήν;

Ἡ θρησκεία λοιπὸν εἶναι μέρος ἀναπόσπαστον τῆς πατρίδος· αὐτὸς τοῦ Ὀμήρου ὁ ἦρωρ, ὑπὸ τὴν ἀλουργίδα τοῦ ὁποῦ εἶθετο τὸ ἑαυτοῦ δόγμα ὁ ῥήτωρ, εἰς ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ὑπετάσσετο ὅτε ἔλεγε μόνον οἰωνὸν ἄριστον τὸ περὶ πατρίδος ἀμύνεσθαι·
 «ἡμεῖς δὲ μεγάλοιο Διὸς πειθόμεθα βουλήν.»

Ἀλλὰ, χωρὶς νὰ ὀρειθατήσωμεν εἰς παναρχαίους χρόνους, ἐπειδὴ χριστιανὸς ἦν ὁ λαλῶν καὶ πρὸς χριστιανούς ἀπεστίνετο, ἐρωτῶμεν· ποιοὶ οἱ θεσμοὶ τῆς ἡμετέρας θρησκείας, τῶν ὁποίων τὴν ὑπαρξίν ἐκήρυξεν ἀνωφελεῖς; Ἴδου αὐτολεξεῖ ὅπως ἀναγράφονται εἰς τὸ σύνταγμα αὐτῆς, τὸ Εὐαγγέλιον· Ἰσότης, δικαιοσύνη, ἀλήθεια, ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, θεσμοὶ ἀπαράλλακτοι πρὸς ἐκείνους τοὺς ὁποίους καθιεροῖ ἢ μᾶλλον ἐφ' ὧν θεμελιούται τὸ πολιτικὸν ἡμῶν σύνταγμα. Καὶ λοιπὸν αὐτοὺς καταφρονεῖ ὁ ῥήτωρ τοῦ Παρνασσού; ἀλλὰ τότε ἄξιον καταφρονήσεως εἶσι καὶ τῆς πολιτείας οἱ νόμοι.

Ὁ δὲ μεταστατικὸς καθῆκον τοῦ πολίτου εἶπε τὴν ὑπακοὴν μὲν εἰς τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίστασιν ἢ καὶ τὴν ἀνατροπὴν αὐτῶν ὁσάκις ὦσι κακοὶ ἢ κακῶς ἐνεργῶνται.

Καὶ ὅτι μὲν ὑπάρχουσι καὶ κακοὶ νόμοι οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων· διότι καὶ αὐτοὶ εἶσιν ἔργα ἀνθρώπων, καὶ διότι πολλάκις οἱ νομοθέται ἐπιδιώκοντες τὸ τέλειον δὲν μιμοῦνται τὸν ἐμπειρότατον Σόλωνα, ὅστις «προσῆρμοξε ταῖς πράγμασι τοὺς νόμους μᾶλλον ἢ τὰ πράγματα τοῖς νόμοις.» Ἀλλ' ὁ μεταστατικὸς ῥήτωρ, καὶ περ ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ γινόμενα ἐν Ἑλλάδι, ἔπου πλουτοῦμεν ἀρίστων νόμων, οὐς ὅμως ἀμιλλώμενοι ἀθετοῦμεν καὶ ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, φαίνεται μὴ πρεσβεύων μετὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ὅτι «ὁ νόμος οὐχ οἶός ἐστι ποιεῖν ἀγαθοὺς τοὺς πολίτας.» Καὶ οἱ Ἄγγλοι ἔχουσι κακοὺς νόμους, μεταρρυθμίζουσιν ὅμως ἢ καὶ ἀντικαθιστῶσι δι' ἄλλων αὐτοὺς οὐχὶ διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ μετὰ μακρὰν δοκιμασίαν καὶ διὰ μόνον λογικῶν συζητήσεων.

Εὐτυχῶς ἕτερός τις ἀναστὰς ἠρμήνευσεν ἀντίθετον γνώμην, ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ Χαρώνδου «προστάξαντος ἐκ παντὸς τρόπου πείθεσθαι τῷ νόμῳ κἂν ἢ παντελῶς κακῶς γεγραμμένος,» ἕως οὗ διορθωθῆ δεόντως· καὶ πρὸς ἐπικύρωσιν τοῦ ῥηθέντος ἐμνήσθη

τοῦ Σωκράτους ὅστις, ἵνα μὴ ἀπειθήσῃ πρὸς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος, ἀπεποιήθη νὰ φύγῃ ὅτε ἀδίκως κατεψηφίσαντο αὐτοῦ θάνατον.

Καὶ ὀρθὴ μὲν ἡ γνώμη· ἀλλὰ πρὸς τὸν φιλόσοφον τῆς ἀγορᾶς, εἰ καὶ σφώτατον τῶν σοφῶν, τολμῶμεν νὰ διαφωνήσωμεν, διότι δὲν κατεδίκασεν αὐτὸν ὁ νόμος, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἢ παρανομία, οἱ τὸν νόμον δολιευθέντες σοφιστὰι καὶ συκοφάνται. Τόσῳ δὲ εἶναι ἀληθές, ὥστε μίαν ἡμέραν μετὰ τὴν καταδίκην κατεδιώχθησαν οὗτοι ἀπηνῶς παρ' ὀλοκλήρου τῆς πόλεως. Ἄρα ὁ Σωκράτης φεύγων δὲν ἔφευγε τὴν δίκην τῶν νόμων, ἀλλὰ τὴν ἀδικίαν τῶν δικαστῶν.

Ἐπειδὴ παρελθούσης τῆς ὥρας ἀνεβλήθη ἡ συζήτησις, δὲν ἠκούσαμεν καὶ τοὺς λοιποὺς ῥήτορας ἵνα μάθωμεν τὸ τελευταῖον συμπέρασμα. Ὁμολογοῦμεν ὅμως ὅτι σπανίως κατενύγημεν τοσοῦτον τὴν καρδίαν, ὅσον ὅτε εὐρέθημεν μεταξύ νέων τῶν ὁποίων καὶ οἱ λόγοι καὶ τὸ ἦθος ἐφαίνοντο προεξασφαλίζοντα ὀλοκλήρον αὐτῶν τὴν συνδρομὴν εἰς τὴν πατρίδα.

Καὶ ἀναμφιβόλως ἡ συνδρομὴ αὕτη ἐστὶ δραστηκωτάτη, ὅταν εἰς τὴν προαίρεσιν καὶ τὴν σοφίαν προστεθῇ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἢ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐμπειρία (δι' ἃ εὐκταῖον νὰ τιμῶσιν ἐνίοτε καὶ οἱ πατέρες τὰς συνεδριάσεις τῶν υἱῶν), ἐμπειρία ἧς ἄνευ, ἂν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ἀρχαῖόν τινα ἠθολόγον, «πᾶς λόγος ἀργός, περιττός ἐστι.»

Ἡ ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ ΘΕΡΜΟΤΗΣ.

Δυσκόλως θὰ ἐπῆρχετο εἰς τὸν νοῦν πολλῶν ὅτι οἱ ἀστέρες παρέχουσι τῇ γῆ θερμότητά τινα ὅσον δῆποτε μικράν. Ἀκόμη καὶ κατ' αὐτὰς τὰς διαχυεστάτας ἀλλ' ἀσελήνους νύκτας, ὅτε τὸ ὕλον τοῦ στερεώματος φαίνεται ἀνημμένον ὑπὸ ἀπειρίας σπινθηριζουσῶν σφαιρῶν, τὸ μεγαλεῖον τῆς θεᾶς δὲν διεγείρει ποσῶς τὴν ιδέαν τῆς θερμότητος· θὰ φανῆ παράδοξον λοιπὸν εἰς πολλοὺς, ὅτι ἐπιστήμονες οὐ μικρὸν μέρος τῆς θερμότητος ἦν ἢ γῆ ἀπολαμβάνει, ἀπέδωσαν εἰς τοὺς μεμακρυσμένους τούτους φανούς. Πρὸ τινῶν ἐτῶν ὁ καθηγητὴς τῆς Καμβρηγίας Ὀπκινς (Hopkins) προέβη καὶ περαιτέρω, ἐκφράσας τὴν δόξαν, ὅτι ἂν ἡ γῆνιη ἀτμοσφαῖρα ἦτο ὑψηλότερα κατὰ 13,000 πῆχεις Ἀγγλικούς, ὥστε νὰ ἔχη ἀνωτέραν δύναμιν συντηροῦσαν τὴν ἐκ τοῦ ἔξω κόσμου ἐκπεμπομένην ἐπ' αὐτῆς θερμότητα, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ζήσωμεν καὶ ἄνευ τοῦ ἡλίου, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναγκαίαν ἡμῖν θερμότητα, ἰσχυριζόμενος, ὅτι ὅπως ὑέλινον οἰκοδόμημα συνάγει τὴν ἡλιακὴν θερμότητα, καὶ τὴν διατηρεῖ διὰ τὸν χρόνον,